

CASE DELIVEROO VANUIT WERKGEVERS EN WERKNEMERSPERSPECTIEF

Audi et Alteram Partem – “Hoor, voordat u oordeelt, ook de andere partij!” – is het basisprincipe van de rechtspraak en juridische journalistiek. We gieten die oervorm, afkomstig uit het Romeinse procesrecht, in een kakelverse rubriek: hoor & wederhoor. We belichten ‘Case Deliveroo’ vanuit werkgevers en werknemersperspectief en stellen de hoofdrolspelers voor.

Op het snijvlak van arbeidsvoorwaarden balanceren werkgevers en werknemers vaak op een wankel koord. Voor NVP Magazine reden om twee vakbroeders, allebei lid van de AVO Denktank, een podium te bieden om een actuele juridische case te belichten. Karel Leenhouts en Matthijs van de Wetering stellen zich voor en staan op de volgende spread spreekwoordelijk tegenover elkaar in de Case Deliveroo.

Waar gaat het over?

De Amsterdamse rechtbank bepaalde op 15 februari 2019 dat de rechtsverhouding tussen Deliveroo en haar bezorgers een arbeidsverhouding is en dat de cao Beroepsgoederen van toepassing is. Deliveroo gaat in beroep. Maar wat betekent deze uitspraak vanuit werknemers- en werkgeversperspectief? Karel Leenhouts, advocaat bij Bierman Advocaten en Matthijs van de Wetering, CNV Vakmensen, zetten hun argumenten op een rij... >

KAREL LEENHOUTS

Karel Leenhouts (64), is getrouwd en (groot)vader van 2 kinderen en 3 kleinkinderen. Karel is specialist Arbeidsrecht, al 40 jaar advocaat en lid van de Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Nederland. Streeft bij arbeidsgeschillen een vlotte en praktische oplossing na. Karel is partner bij Bierman advocaten in Tiel.

MATTHIJS VAN DE WETERING

Matthijs van de Wetering (46) woont samen en is vader van twee kinderen. Hij is al ruim 20 jaar werkzaam als jurist arbeidsrecht en Matthijs is lid van de Vereniging voor Arbeidsrecht. Bij een arbeidsgeschil kan in overleg het snelst een passende oplossing gevonden worden. Matthijs is jurist bij CNV Vakmensen.nl te Utrecht.

ARBEIDS- OF OPDRACHTOVEREENKOMST?

Matthijs van de Wetering
CNV Vakmensen

Ken je het verhaal van de zorgeloze krekkel en de vlijtige mier? In de zomer eet de krekkel wat hij vindt. Intussen legt de mier voorraden aan. Het wordt winter. De krekkel vindt niets te eten. Hij klopt aan bij de mier. De mier laat hem binnen, geeft hem eten en een bed.

Deliveroo stelt dat bezorgers blij zijn met de vrijheid en geen arbeidsovereenkomst willen. De Amsterdamse kantonrechter geeft in de uitspraak van 15 januari terecht aan dat vanwege het dwingend-rechtelijke karakter van het arbeidsrecht – en de beschermingsgedachte – het niet aan partijen is om te beslissen of ze willen afwijken van het arbeidsrecht. Dat een werknemer geen behoefte heeft aan bescherming of dat de gevolgen van het aanmerken als een arbeidsovereenkomst ongewenst, dan wel te zwaar zijn, speelt geen doorslaggevende rol. Logisch punt, maar ook opmerkelijk. Of er sprake is van een arbeidsovereenkomst, wordt bepaald door alle omstandigheden. Het is niet doorslaggevend hoe partijen dit noemen. Het gaat om de rechten en verplichtingen die zij hebben afgesproken en hoe zij handelen.

Deliveroo zoekt de ruimte op die de huidige wetgeving biedt

Standaardcontracten

Deliveroo gaat uit van een opdracht van overeenkomst. Terecht kijkt de kantonrechter naar meer dan alleen het contract. Bekend is dat platformbedrijven zorgvuldig contracten opstellen om te ontkomen aan werkgeverschap. Omdat bij Deliveroo sprake is van eenzijdige niet onderhandelbare standaardcontracten, vond de kantonrechter dat voor de werknemer aan de weergave geen doorslaggevende betekenis kan worden gehecht. Kortom, ook al staat duidelijk dat er géén

sprake is van een arbeidsovereenkomst en dat partijen een opdrachtsovereenkomst afsluiten, kan het toch zo zijn dat er een arbeidsovereenkomst is.

Platformwerk zorgt voor ophef, omdat dit kenmerken heeft van een arbeidsovereenkomst, maar ook van een opdrachtsovereenkomst. Omdat het werk binnenkomt via een algoritme, geldt hier een andere gezagsverhouding/instructiebevoegdheid. Vaak is contractueel afgesproken dat de platformwerker zich kan laten vervangen. Dit duidt dus niet op een arbeidsovereenkomst. Maar hij of zij heeft níét de ondernemersvrijheid om zijn eigen prijs te bepalen. Er is vaak maar één opdrachtgever. Dit duidt niet op zelfstandigheid.

Twee smaken

In Nederland hebben we twee smaken: werknemer of zelfstandige. De rechter moet bij iedere rechtsverhouding toetsen of de samenwerking past binnen het karakter van de arbeidsovereenkomst. Dit kan per geval verschillen. Er volgen meer uitspraken. Deliveroo gaat in beroep. Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vraagt een onafhankelijke commissie van experts om advies over de arbeidsmarkt. Dit helpt wellicht om duidelijkheid te krijgen. Wat niet helpt is dat voor ZZP'ers de Wet DBA is uitgesteld tot 2021.

Mieren of krekels

In mijn optiek hebben we meer aan mieren dan aan krekels. Het grote verschil tussen een arbeidsovereenkomst en werken als zelfstandige gaat vooral op bij arbeidsongeschiktheid, bij terugval van werk en bij pensioen. Dat een platformwerker hiermee geen rekening houdt, betekent niet dat er structureel werk moet worden gedaan door mensen die duidelijk geen zelfstandige zijn. Als wij met zijn allen willen zorgen voor mensen zonder inkomen, moet er wel genoeg in de pot blijven komen.

IS VAST DIENSTVERBAND VAN DEZE TIJD?

Karel Leenhouts
Bierman Advocaten

“Zoveel mensen, zoveel zinnen.” Dat blijkt maar weer eens uit de twee kort op elkaar volgende uitspraken van twee verschillende kantonrechters bij de Amsterdamse rechtbank over de rechtspositie van Deliveroo-bezorgers. Wat moet onze samenleving hier nu mee?

De wetgever loopt achter de werkelijkheid in de samenleving aan. Beide kantonrechters uiten een hartenkreet. Dankzij technologische ontwikkelingen, globalisering, andere bevolkingssamenstelling en behoeftes, wijzigt onze maatschappij in hoog tempo. Samenlevingsverbanden, veelal terug te voeren op de langdurige verzuiling, bestaan amper meer. Kerken lopen leeg. Secularisering neemt toe. De socialistische beweging verliest terrein en iedereen gaat – meer dan vroeger – voor zijn ‘eigen belang.’ Langdurige dienstverbanden komen minder vaak voor. Bedrijven komen en gaan. Zelfs ‘instituten’ als V&D of Imtech hebben niet het eeuwige leven. ‘Noaberschap’ bestaat alleen nog in het oosten. Kortom, van solidariteit is, mede door de sterk gestegen welvaart, nauwelijks sprake. Alleen als het Nederlands elftal – goed – speelt en een prijs kan winnen, is die er nog.

Solidair

Tegen deze achtergrond zoeken bedrijven als Deliveroo een nieuwe marktpositie, slim gebruikmakend van flexibele, jonge, sterk individueel ingestelde werknemers. Zij bepalen hun toekomst zelf en hebben niets met het traditionele ‘vakbond-denken’ dat werknemers solidair moeten optrekken tegen ‘machtige’ werkgevers. Zij bepalen zelf wel wat goed voor hen is. Of dat verstandig is, is een andere vraag. Natuurlijk kan de overheid het belangrijk vinden jongeren, of zwakkeren in de samenleving, tegen zichzelf in bescherming te nemen waardoor zij nu een goede inkomenspositie en later een goed pensioen krijgen. De sterke behoefte aan vrijheid van het individu staat tegenover.

Ruimte

De vakbond wil, vanuit haar oorspronkelijke maatschappijvisie, rechtspositioneel voordeel halen uit regelgeving die dateert van vóór alle recente technische en maatschappelijke ontwikkelingen. Deliveroo is de exponent van ‘nieuw werkgeverschap’; zij zoekt de ruimte die de huidige wetgeving biedt, uitdrukkelijk op.

Bezorgcontract

Voor beide uitspraken is wat te zeggen. Vrij ondernemerschap en vrije keuzes van het individu vinden elkaar in het Deliveroo bezorgcontract. Daar staat de beschermingsgedachte van de vakbond – en de behoefte aan het terugwinnen van onderlinge solidariteit en samenhang – tegenover. Beide kantonrechters doen een beroep op de wetgever om snel een besluit in te nemen. En, als dat niet gebeurt, moet de Hoge Raad een oordeel uitspreken. De uiteindelijke uitkomst, met veel ‘polderen’, leidt waarschijnlijk tot een zekere mate van rechtsbescherming van bezorgers.

Vrijheid

Echter, vrij ondernemerschap en de vrije keuze van het individu, moeten toch ook hun weg kunnen vinden. Wellicht ligt de oplossing in beperking van de tijd waarin bezorgers voor Deliveroo aan het werk kunnen. Het betreft vaak jonge studenten die gedurende een paar jaar in zo’n bijverdienste investeren. In mijn optiek moeten we hen die vrijheid geven. Maar macro-economisch gezien is het onwenselijk dat een grote groep personen ontstaat, zónder sociaal vangnet en een goede pensioenvoorziening. Daar komen, op termijn, ongewenste maatschappelijke problemen van. Rechtspreken en wetgeven is niet eenvoudig. Dit vraagt veel wijsheid. Een breed politiek en wetenschappelijk debat over dit onderwerp is dringend gewenst.

Deliveroo stelt contract zo op om te **ontkomen aan werkgeverschap**